

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
УКРАЇНСЬКО-УГОРСЬКИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
Кафедра угорської філології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Директор УУННІ

 /Шпеник О.О./

«26» червня 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СУЧАСНА УГОРСЬКА МОВА

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Галузь знань	A4 Освіта
Спеціальність	A4 Середня освіта
Предметна спеціальність (за наявності)	A4.02 Середня освіта (Мова та зарубіжна література (із зазначенням мови)
(Спеціалізація) (за наявності)	A4.026 Угорська мова та зарубіжна література
Освітня програма	Угорська мова і література (мова навчання фахових дисциплін – угорська)
Статус дисципліни	обов'язкова
Мова навчання	угорська

Робоча програма навчальної дисципліни «Сучасна угорська мова» для здобувачів вищої освіти галузі знань **A4 Освіта/Педагогіка** спеціальності **A4.02 Середня освіта** предметної спеціальності (за наявності) **A4.02 Середня освіта (Мова та зарубіжна література (із зазначенням мови) (спеціалізації) (за наявності) 014.02 Середня освіта. Мова і література (угорська)** освітньої програми **Угорська мова і література (мова навчання фахових дисциплін – угорська).**

Розробники: Нодь Н.Й., к.ф.н., доцент.

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри *угорської філології*

протокол № 10 від «24» червня 2025р.

Завідувач кафедри Христина ЗИКАНЬ

Схвалено науково-методичною комісією УУННІ

протокол №5 від «24» червня 2025р.

Голова науково-методичної комісії Оксана ТАЛАБІРЧУК

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 3/5	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 90/150	1	
Кількість модулів – 2/2	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 44/74 самостійної роботи студента – 46/76	1,2	
	Лекції:	
	24/40	
	Практичні (семінарські):	
	20/34	
Вид підсумкового контролю: екзамен	Лабораторні:	
Форма підсумкового контролю: усна	Самостійна робота:	
	46/76	

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета курсу. Основною метою курсу «Сучасна угорська мова. Фонетика» є формування системного уявлення студентів про мову, про мовну особистість, її розвиток, про можливості та умови самовдосконалення. На основі теоретичних знань студенти повинні оволодіти фонетичним аналізом, засвоїти основи техніки правильної вимови, інтонаційно виразне усне мовлення.

Завдання курсу. Завершивши курс студент повинен орієнтуватися в основних питаннях фонетики і фонології: виробити звичку контролювати темп свого мовлення, вимову, дикцію, інтонаційну виразність; уміти аналізувати свою і чужу вимову, виявляти відхилення від орфоепічних норм, застосовувати різні способи для їх подолання; виразно читати тексти різних жанрів відповідно до орфоепічних норм.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «Сучасна угорська мова. Фонетика» є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП):

Шифр НД за ОП	Назва навчальної дисципліни
Шифр НД за ОП	Назва навчальної дисципліни
...	

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Угорська мова і література», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
добирати основну і додаткову літературу до практичних занять з мовознавчих та літературознавчих курсів	ПК-3

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Сучасна угорська мова. Фонетика»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
планувати свою діяльність на визначений період часу (чверть, семестр, півріччя, рік), вибирати оптимальні форми, засоби та методи навчання в кожній педагогічній ситуації	ПК-1
самостійно складати схеми, таблиці як узагальнення й систематизацію необхідної інформації з дисципліни;	ПК-5
раціонально добирати і використовувати сучасні технічні засоби навчання до окремих тем і розділів мовознавчих та літературознавчих курсів	ПК-6

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

оцінювання студентів за усі види аудиторної та позааудиторної навчальної діяльності, проведення поточного та модульного контрольного оцінювання, оцінювання самостійної роботи, підсумкового семестрового контролю.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: усна та письмова.

Форма модульного контролю: письмова контрольна робота.

Форма підсумкового семестрового контролю: усна.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота										Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	50	100
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5		

T1, T2 ... – теми

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота										Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	50	100
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5		

T1, T2 ... – теми

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	11	40	10	40
Лабораторні заняття (допуск, виконання та захист)				
Комп'ютерне тестування при тематичному оцінюванні				
Письмове тестування при тематичному оцінюванні				
...				
Презентація				
Реферат				
Есе				
Memoriter	1	10	1	10
Модульна контрольна робота	1	50	1	50
Разом		100		100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

До модульної контрольної роботи допускаються студенти, які відвідали не менше 90% аудиторних занять і отримали не менше 60% від можливої кількості балів за поточну роботу. Модульна контрольна робота складається із теоретичних питань та тестів. Максимальна кількість балів за модульну контрольну роботу – 50. Результати модульної контрольної роботи сумуються із балами, отриманими впродовж практичних занять та оцінювання поза аудиторної навчальної діяльності у ході поточного оцінювання: 50+40+10 (memoriter)=100 балів.

Критерії оцінювання курсової роботи (проєкту) (у разі потреби)

Не передбачено навчальним планом.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Рівні компетенції		Критерії
0-34 бали F «незадовільно» (рівень компетентності низький рецептивно-продуктивний)		Ставиться за умов, якщо студент володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів.
35-59 FX «незадовільно» (рівень компетентності низький рецептивно-продуктивний)		Ставиться за умов, якщо студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.

60-63 E «задовільно» (рівень компетентності середній репродуктивний)		Ставиться за умов, якщо студент володіє матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні.
64-73 D «задовільно» (рівень компетентності середній репродуктивний)		Студент володіє навчальним матеріалом на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів, що позначаються студентом окремими словами чи реченнями.
74-81 C «добре» (рівень компетентності достатній (конструктивно- варіативний)		Студент володіє матеріалом на початковому рівні, значну частину матеріалу відтворює на репродуктивному рівні.
82-89 B «дуже добре» (рівень компетентності достатній (конструктивно- варіативний)		Студент здатний застосовувати вивчений матеріал на рівні стандартних ситуацій, може розпізнавати знайомі слова та найелементарніші фрази, що стосуються його самого, його сім'ї та найближчого конкретного оточення за умови, коли люди говорять повільно і чітко.
90-100 A «відмінно» (рівень компетентності високий)		Студент виявляє початкові творчі здібності, може брати участь у діалозі на простому рівні за умови, що співрозмовник готовий повторити або перефразувати свої висловлювання у повільному темпі й допомогти йому сформулювати те, що він намагається сказати. Може ставити прості запитання та відповідати на такі ж прості запитання, що стосуються сфери невідкладних потреб, або на дуже знайомі теми.

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1. A hangtan tárgya és feladatai. A magyar mássalhangzók sajátosságai. A hangváltozások fajtái.

Тема 1. A hangtan mint nyelvtudományi diszciplína. Bevezetés.

Alapismeretek a nyelvtudományról, a nyelvről és a beszédről, a hangtanról

Тема 2. A nyelv és a beszéd hangtana. A beszédfolyamat. A fonetika részterületei

Тема 3. A hangok osztályozása, osztályozási elvek

Тема 4. A hangrendszer felosztásának történetéből. A hangképzés általános tudnivalói: a hang keletkezése, a hangképzőszervek, nyelvállás, időtartam, képzésmód, képzéshely.

Тема 5–6. A hangképzőszervek működése A magyar magánhangzó-rendszer. A magánhangzók kvalitatív és kvantitatív sajátosságai.

Тема 7. A magyar hangrendszer. A magánhangzók rendszere

Тема 8. A magyar mássalhangzók rendszere A mássalhangzók fonémaértékű képzési sajátosságai.

Тема 9–10. A magyar hangrendszer kialakulásának történeti előzményei. A beszédhangok korrelatív rendszere. A magánhangzók rokonsági típusai

Модуль 2. A magyar magánhangzúk osztályozása.. Az accomodatio és az asszimiláció. Az összeolvadás, a megrövidülés és a kiesés. A beszédhibák és a kiejtési hibák.

Тема 1 A fonémák asszociatív rendszere.

Тема 2-5. A magán- és mássalhangzók egymásra hatása a beszéd folyamatban. Az accomodatio és az asszimiláció. Az összeolvadás, a megrövidülés és a kiesés. Helyesírási tudnivalók.

Тема 6. A szótag fogalma, a szótagmeghatározó tényezők

Тема 7. A beszéd szupraszegmentális tényezői.

Тема 8. A hangsúly, a hanglejtés, a beszédtempó és a beszéd szünet.

A beszédhibák és a kiejtési hibák.

Тема 9. A magyar hangtani irodalom kiemelkedő alakjai.

Тема 10. A helyes magyar kiejtés. A magyar helyesírás kiejtési alapelve

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання:					
	Усього	у тому числі				
лекції		практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота	
1-й семестр						
Модуль 1						
Тема 1. Bevezetés. Alapismeretek a nyelvtudományról, a nyelvről és a beszédről, a hangtanról	8	2	2			4
Тема 2. A beszéd folyamat. A fonetika részterületei.	6	2	2			2
Тема 3. A hangok osztályozása, osztályozási elvek..	10	2	2			6
Тема 4. A hangképzés általános tudnivalói: a hang keletkezése, a hangképzőszervek, nyelvállás, időtartam, képzésmód, képzéshely.	14	4	4			6
Тема 5-6. A hangképzőszervek működése.	6	2	2			2
Тема 7. A magyar hangrendszer. A magánhangzók rendszere.	8	2	2			4
Тема 8. A magyar mássalhangzók rendszere.	8	2	2			4
Тема 9. A magyar hangrendszer kialakulásának történeti előzményei.	6	2	2			4
Тема 10. A beszédhangok korrelatív rendszere. A magánhangzók rokonsági típusai	6	2	2			2
Модульна контрольна робота	8		2			6
Разом за модуль	80	20	22			40
Модуль 2						
Тема 1. A fonémák asszociatív rendszere.	6	2	2			2

Тема 2-5. A magán- és mássalhangzók egymásra hatása a beszéd folyamatában. Az accommodation és az asszimiláció. Az összeolvadás, a megrövidülés és a kiesés. Helyesírási tudnivalók	22	4	6			12
Тема 6. A szótag fogalma, a szótagmeghatározó tényezők.	10	4	2			4
Тема 7. A beszéd szupraszegmentális tényezői.	10	4	2			4
Тема 8. A hangsúly, a hanglejtés, a beszédtempó és a beszéd szünet. A beszédhibák.	8	2	2			4
Тема 9. A magyar hangtani irodalom kiemelkedő alakjai. A magyar hangatlasz és hangalbum.	8	2	2			4
Тема 10. A helyes magyar kiejtés. A magyar helyesírás kiejtési alapelve.	10	2	2			6
Модульна контрольна робота	8		2			6
Разом за модуль	82	20	20			42
Разом за семестр	162	40	42			82

6.3. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	A hangképzőszervek és a hangképzőszervek működése.	2	
2	A gégefő szerepe a hangképzésben.	2	
3	A fonéma és a fonémavariánsok.	2	
4	A magánhangzók rendszere.	2	
5	A mássalhangzók rendszere.	2	
6	A hangok korrelatív rendszere.	2	
7	A fonémaoppozíciók lexikai, grammatikai, stilisztikai funkciói.	2	
8	A hangváltozások.	4	
9	A hasonulás és fajtái.	4	
10	Az összeolvadás és fajtái.	4	
11	A megrövidülés és a kiesés.	4	
12	A hangváltozások helyesírási tudnivalói.	2	
13	Történeti hangváltozások.	4	
14	A hangsúly és a hanglejtés.	2	
15	A beszédhibák és a kiejtési hibák.	2	

16	A kifejező olvasás és a versmondás.	2	
Разом		42	

6.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	A nyelvtudomány alapfogalmai: a beszéd és a nyelv (nyelvezet). A magyar nyelv. A beszéd folyamat és a beszédhang. A hangtan: a fonetika és a fonológia.	2	
2	A fonetika részterületei: kortikális hangtan, artikulációs hangtan, akusztikai hangtan, auditorikus hangtan, percepció hangtan.	2	
3	A hangok osztályozásának elvei: a hangzás elve, a szótagalkotó elv, a hangzóssági elv, a nyíláshang : akadályhang elve... A fonetikai és a fonológiai elvek együttes érvényesülése.	10	
4	A hangképzés általános tudnivalói: a hang keletkezése, a hangképzőszervek, nyelvállás, időtartam, képzésmód.	2	
5	A hangképzőszervek működése.	2	
6	A gégefő szerepe a hangképzésben.	2	
7	A magánhangzók kvalitatív és kvantitatív sajátosságai.	8	
8	A mássalhangzók fonémaértékű sajátosságai.	6	
9	A magyar hangrendszer változásai a nyelvtörténet során.	10	
10	Ferdinand de Saussure szerepe a nyelvészeti strukturalizmus kialakulásában.	2	
11	A magyar beszédhangok korrelatív rendszere	2	
12	A fonémák asszociatív rendszere.	2	
13	A hiátus-törvény, a hangrendi harmónia, az illeszkedés.	10	
14	Az igazodás és a hasonulás. Az összeolvadás, a megrövidülés és a kiesés.	18	
15	A hangnyomás, a hangzósság és a hagyomány szerepe a magyar szótagalkotásban.	4	
16	A szabad és a kötött hangsúly, a hanglejtésformák, a beszéd szünet fajtái, a gyors és a lassú beszédtempó.	2	
17	A lokális és a temporális beszédhibák.	4	
18	A helyesírás és a helyes kiejtés alapelvei.	4	
Разом		82	

6.5. Індивідуальні завдання (у разі потреби)

...
1.

Життя і творчий шлях мовознавців:

A hangtan mint a nyelvtudomány ága.

2. Kempelen Farkas beszélőgépe.
3. A magán- és a mássalhangzók megterheltsége.
4. A hangszimbolika.
5. A hangstiliztika.
6. A hangtan és a logopédia.
7. A magánhangzó-oppozíciók lexikai, grammatikai, stilisztikai szerepe.
8. A mássalhangzó-oppozíciók lexikai, grammatikai, stilisztikai szerepe.

9. Az összeolvadás helyesírási vonatkozásai.
10. A hasonulás helyesírási vonatkozásai.
11. A tulajdonnevek toldalékolása.
12. Az idegen tulajdonnevek elválasztása.
13. Szervi és idegrendszeri beszédhibák.
14. A kiejtési norma.
15. A kifejező olvasás követelményei.

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА (у разі потреби)

Технічні засоби: проектор.

Обладнання ...

Програмне забезпечення ...

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ Основна література

1. Deme László. Hangtan. // Tompa József szerk. A mai magyar nyelv rendszere. Leíró nyelvtan I. – Budapest: Akadémiai Kiadó, 1970². – 64–87.
2. Bárczi Géza. Bevezetés a nyelvtudományba. – Budapest, 1955.
3. Lizanec P.M. – Horváth K.I. – Tokar G.Sz. Bevezetés a nyelvtudományba. – Kijev: „Viscsa Skola” Kiadóvállalat, 1986. – 294 o.
4. Ferdinand de Saussure. Bevezetés az általános nyelvészetbe. – Budapest: Gondolat, 1967. – 306 o.
5. Fodor István. A világ nyelvei és nyelvcsaládjai. – Budapest: Tinta Könyvkiadó, 2003. – 319 o.
A. Jászó Anna. A magyar nyelv könyve. – Budapest: Trezor Kiadó, 1994². – 84–89., 100–112.
6. Siptár Péter. Hangtan. //É. Kiss Katalin – Kiefer Ferenc – Siptár Péter. Új magyar nyelvtan. – Budapest: Osiris Kiadó, 1998. – 293–390.
7. Varsányi György. Fonetikai és fonológiai alapfogalmak. // Farkas Ferenc szerk. Magyar nyelv a tanítóképző főiskolák részére. Egységes jegyzet. Kézirat. – Budapest: Tankönyvkiadó, 1987. – 333–378. o.
8. Кочерган М.П. Вступ до мовознавства. Підручник. – Київ: Видавничий центр „Академія”, 2005². – 368 с.
9. Кочерган М.П. Загальномовознавство. Підручник. – Київ: Видавничий центр „Академія”, 2003. – 464 с.

Допоміжна література

1. Laziczius Gyula. Fonetika. – Bp.: Tankönyvkiadó, 1963, 1979.
2. Markó Alexandra: Útmutató az IPA, a finnugrisztikai és a magyar egyezményes jelölések használatához. // *Szöveggyűjtemény a fonetika tanulmányozásához. (Elméleti, kísérleti és alkalmazott beszéd kutatás)*. Szerk. Gósy Mária és Menyhárt Krisztina. – Bp., 2003. – 96–105.
3. Deme László. A magyar nyelvjárások hangjainak jelölése. // MNyj. 2 (1953): 18–37.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. https://btk.ppke.hu › file › forroo_hangtan_rev1
2. https://kmf.uz.ua/hun114/images/konyvek/Csernicsko_Hires_Hangtan.pdf
3. <http://mnvtud.art.s.unideb.hu/tananyag/hangtan/hangtanszem2.htm>

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 20___/ 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток___).
(потрібне підкреслити)

протокол №___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___/ 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток___).
(потрібне підкреслити)

протокол №___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___/ 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток___).
(потрібне підкреслити)

протокол №___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___/ 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток___).
(потрібне підкреслити)

протокол №___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)